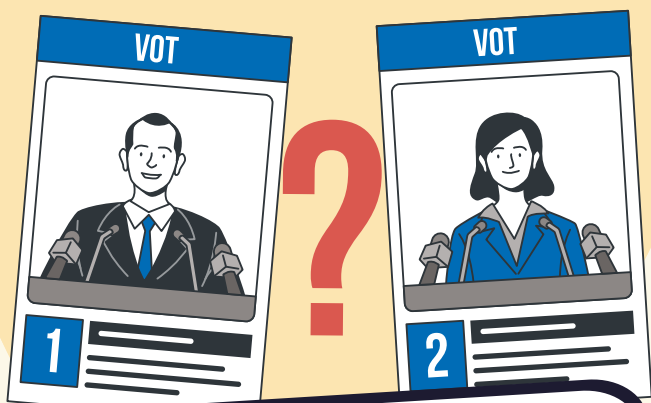

Gândirea critică în alegeri

**Cum să ne păstrăm
mintea limpede în
fața populismului și a
dezinformării electorale**

Cum abordăm „sperietorile”

Înainte de alegeri, unii candidați exagerează intenționat „pericolele” și lansează falsuri despre viitorul „catastrofal” al țării în cazul în care vor fi aleși contracandidații lor. De ce fac acest lucru? Pentru a speria și a-i determina pe oameni să voteze mânați de frică.

CUM PROCEDĂM?

- 1.** Facem o simplă căutare pe internet și aflăm dacă acest candidat a lansat și anterior „sperietori”. Vedem dacă ele s-au confirmat.
De exemplu, în campaniile anterioare, s-a anunțat că vor fi lichidate raioanele sau tinerii vor fi mobilizați la război. Nici una, nici alta nu s-a adevărit.
- 2.** Accesăm platforme independente de verificare a informațiilor, cum ar fi StopFals.md.
Unele „sperietori” au fost dezmințite temeinic de multe ori până acum.
- 3.** Verificăm poziția și declarațiile contracandidaților.
Găsim în planurile lor vreun indiciu care să confirme „sperietoarea”?
- 4.** Analizăm critic informația bazându-ne pe cunoștințele noastre generale.
De exemplu, ne întrebăm dacă un președinte de țară are într-adevăr împuterniciri să vândă terenuri agricole sau să lichideze raioane.

Cum ne gestionăm emoțiile

Alegerile nu sunt un concurs de talente, ci o competiție de proiecte reale pentru administrarea țării. Așadar, nu emoțiile ar trebui să ne ghideze, ci rațiunea. Unii candidați lansează intenționat dezinformări care generează emoții – pozitive sau negative – și astfel „anesteziază” gândirea critică a votanților.

CE FACEM?

- ✓ **Evităm postările categorice, care acuză agresiv pe cineva, de regulă, invocând fapte neadevărate sau prezentate tendențios.** Ele ne pot revolta/înduioșa atât de mult, încât, fără să ne gândim, avem pornirea să le împărtășim cu alții. Chiar dacă tindem să credem, cel puțin nu le distribuim până nu ne asigurăm că faptele sunt veridice.
- ✓ **Dozăm consumul de informație.** Pentru a face o alegere informată, o persoană trebuie să cunoască date despre integritatea candidatului, poziția sa politică, planurile lui de după alegeri și, eventual, cât de eficient a fost în funcțiile precedente. Secvențe de felul videourilor scurte în care susținătorii partidelor se cearță, strigă, își aruncă ironii și, de obicei, lansează falsuri, nu ne ajută să ne informăm, ci mai degrabă ne enervează, ne revoltă și ne stimulează ura.
- ✓ Cel mai des, emoțiile puternice sunt generate de imagini care pretind că oferă dovada unui fapt real. Pot fi videouri cu un candidat care vorbește urât, lovește un copil, ia mită sau comite alte acte descalificante. Nu ne grăbim să credem: **analizăm cu atenție imaginea pentru a vedea dacă nu cumva e trucată sau elaborată de inteligența artificială** apoi verificăm pagina celui vizat – e posibil ca între timp persoana să fi reacționat cu explicații sau chiar cu dezmințiri.
- ✓ **Nu intrăm în discuție cu trollii.** Indiferent dacă sunt boți sau persoane reale cu profiluri false, trollii au scopul să genereze trafic, provocând utilizatorii cu expresii agresive. Cel mai bine e să-i ignorăm. După caz, îi putem bloca sau raporta.

Populism împletit cu dezinformare

De regulă, dezinformarea în alegeri este combinată cu afirmații populiste, adică promisiuni care plac publicului, dar nu sunt realizabile. Și în acest caz ne ajută gândirea critică.

ANALIZĂM:

- 1. Un candidat la alegeri regionale a promis, de exemplu, că va deschide în altă țară o reprezentanță a regiunii sale.**

Cultura generală ne ajută să înțelegem imediat că promisiunea este un fals: reprezentanțele din alte țări pot fi deschise doar de către Ministerul de Externe și nu de către o autoritate regională.
- 2. Un alt candidat a povestit, cu cifre manipulate, că pensionarii s-au îndatorat la bănci, iar el va crea, dacă ajunge președinte de țară, un fond bugetar din care va acoperi creditele nevoiașilor.**

Nimic mai fals: banii din buget nu pot fi folosiți pentru acoperirea creditelor individuale.
- 3. Încă un exemplu este subiectul închiderii unor maternități din raioane, unii candidați garantând că ei vor putea opri procesul.**

Oricine locuiește în Republica Moldova cunoaște că natalitatea e în continuă scădere și nu poate crește peste noapte, astfel ca maternitățile nu pot fi redeschise subit.

ATENȚIE LA „POPULARITATEA” VIRTUALĂ!

Unele postări cu declarații politice pot acumula pe rețele sute de mii de vizualizări și aprecieri, iar asta îi face pe unii oameni să creadă că există într-adevăr sprijin popular masiv pentru un candidat. Aflați că „vizualizările” și comentariile pot fi generate artificial de boți, tocmai ca să creeze iluzia popularității, adică nu sunt ale unor oameni reali.

De unde ne informăm?

- Paginile de pe rețelele de socializare sau site-urile/portalurile oficiale ale candidaților sunt surse directe de informații.
Le citim și analizăm critic.

- **Mass-media independentă.** Jurnaliștii profesioniști și neangajați politic vor căuta să reflecte echilibrat campania electorală.
- **Mergem la întruniri electorale.** Acolo avem ocazia să punem întrebări candidaților, inclusiv despre informațiile controversate.
- **Căutăm informații adiționale din surse credibile despre candidați.** Analizăm profilurile acestora ca să înțelegem cât de corecți și integri sunt.
- Dacă urmărim dezbaterile electorale, le alegem pe cele în care **moderatorii pun întrebări relevante și nu de complezență.**

Dezinformarea se folosește de sensibilitatea și de lipsa noastră de vigilență. Ca să nu fim manipulați în alegeri (și nu numai), folosim

gândirea critică!

ȚINEM MINTE:

merită să fie crezut
nu cel care strigă mai tare,
ci cel care vine cu
argumente valide.

Pliant elaborat de Asociația Presei
Independente (API)
în cadrul Campaniei împotriva
informației false și tendențioase STOP FALS!

Mai multe informații despre campanie găsiți pe site-ul
www.stopfals.md

(+373 22) 22 09 95

StopFals.md

STOP FALS! MOLDOVA

stopfals.md

Stopfals.md

stop.fals.moldova

#API

#StopFals

#NuDezinformării